
Szabó Zsolt:

Jézus nevelő személyisége

Bevezetés

Krisztus közénk, emberségünkben veszélyeztetett emberek közé jött. Nem egyszerűen azért, hogy azt, aki már az emberség fokára magától eljutott, vagy ott a maga erejéből megvetette a lábát, egy szinttel még magasabbra segítse. Veszélyeztetett emberségünk kockázatait vette magára, amikor vállalta az életet. Halála előtt súlyos szóval azt mondta róla Pilátus: „*Íme, az ember!*”¹

A keresztény élet rendje nem az, hogy először emberek legyünk, s aztán keresztény, krisztusi emberek. Még kevésbé, hogy kereszténységre törekedve emberségünkől kivetkőzzünk. Krisztus azért lett emberré, hogy az emberségünkért vívott küzdelem méltóságáról meggyőzzön, ebben a küzdelemben jelenlétével, kegyelmi erőivel megsegítsen, s az ember arcát újra Istenre villanó tükörré tegye.²

Egy Jézus-kori felfogás szerint, amely Izraelben Jézus idejében igen csak elterjedt, hogy t. i. az ember tanulás, iskolázás és oktatás révén bölcsességhez juthat, hogy a képzés bölcsé teheti az embert. A Biblia szerzői ezt tagadják. Mert nem ilyen egyszerű a dolog. Tudást igen, de bölcsességet nem tudnak az emberek egymásnak átadni. Napjainkban a tudás és bölcsesség összekeverése, felcserélése nem csak gyakori, hanem egyenesen korunkra jellemző. Az emberiség a maga történelme során sohasem halmozott fel annyi tudást, soha nem volt olyan magasan képzett, mint napjainkban – de ugyan hol találunk ma bölcsességet? És „hol van az értelem lelőhelye”? Manapság szinte agyon vagyunk terhelve mindenféle ismerettel, de nagyon is szenvedjük a bölcsesség hiányát. Míg a tudás minden területen állandó komoly növekedést mutat, a bölcsesség egyre inkább fogy. A tudomány nem válik bölcsességgé, mint ahogy a képzettségből önmagától sosem lesz hit sem! Ezért a bölcsesség

¹ Jn 19, 5

² JELENITS, István *Élet és Evangélium*, Vigilia Kiadó, Budapest, 1994. p. 16. ISBN 963 7964 14 2

ott kezdődik, ahol felismerik, hogy a tudás és a bölcsesség nem ugyanaz, valamint a képzettség és a hit is két külön dolog. Egyik sem cserélhető fel a másikkal.

Ezt különösen megfigyelhetjük napjainkban, mikor a képzettség gyakran a hitet próbálja pótolni, és nem az Istentől való bölcsességhez, hanem csak emberi tudáshoz, ismeretekhez juttatja az embert. Sőt, az is egyre gyakrabban előfordul, hogy ez a tudás egyfajta gögöt eredményez, ami az istenfélelmet elnyomja, vagy teljesen ki is zárja. Az ilyenfajta képzettség azonban éppen az ellenkezője a bölcsességnek.

A „Tóra” szó két jelentést hordoz egyszerre: törvényt és tanítást. A két értelmezési lehetőség összhangban áll az identitás megőrzésének két előfeltételével. A törvénynek köszönhető, hogy a szétszórásban élő zsidó nép különböző csoportjainak életformáját egységes rendszer fogja össze. Az, hogy a zsidó nép szellemi egysége fennmaradt, a tanításnak köszönhető.³

A nevelő hatása

A nevelés egyik módszeréhez nincs szükség különösebb erőfeszítésünkre. Ez az utánzás. Ha helyénvaló a viselkedésünk, akkor gyermekeink jó szokásokat tanulnak tőlünk. Gyermekeink magatartásuk legnagyobb részét szüleiktől tanulják.⁴

1. A nevelő hatása csak akkor lehet igazán erőteljes, ha azt a személyes állásfoglalása is alátámasztja.

Üresen kopognak a szavak, és nem lehet érdemleges nevelési eredményre számítani, ha a pedagógus, vagy lelkész közömbös semlegességgel, „kötelezően előírt” jelleggel végzi oktatói-nevelői munkáját.

2. Nem véletlen, hogy Jézust Rabbinak szólítják. Valóban, ő „vérbeli” tanító volt.

Máté így vezeti be a Hegyi beszédet: „A tömeg láttára Jézus fölment a hegyre. Ott leült, tanítványai pedig köréje gyűltek”⁵ Názáretben pedig a zsinagógában „Olvasásra jelentkezett”.⁶ Majd a felolvasás után: „Min-

³ NEUSER, Jacob, AVERY-PECK, Alan J.: *The Blackwell Reader in Judaism*. Bodmin, Cornwall, UK. MPG Books Ltd. 2001.

⁴ NARRAMORE, Bruce *Help! I am a Parent*, Grand Rapids, MI: Zondervan. 1972. 102. p.

⁵ Mt 5,1

⁶ Lk 4,16

den szem részegeződött”⁷ vagyis várták a tanítást, a Szentírás magyarázatát, amit meg is tett.

3. Jézusból sugárzott az a meggyőződés, hogy szavainak és a tetteinek összhangja a legjobb argumentum mások meggyőzésére.

a) Jézus, pl. amikor a vagyonszerzés veszélyességéről beszélt, hogy: „Boldogok a lélekben szegények, mert övék a mennyek országa”,⁸ akkor a saját anyagilag szegény életével, a földi dolgoktól iránt közömbös magatartásával igazolta mondanivalójának igazságát.⁹

b) Nem véletlen, hogy megkérdezik tőle: „Mester hol lakol?”¹⁰ Erre a válasza őszinte: „A rókának oduja van, az ég madarának fészke, de az Emberfiának nincs hová lehajtsa a fejét.”¹¹

A példaadás a leghatásosabb nevelői eszköz

Pázmány Péter írja: „Értelmünk tanítására és akaratunk izgatására nincs annyi ereje a füllel hallott tanításnak, mint a szemmel látott példának.”¹² És idézi Senecát, aki azt mondja: „Longum iter est per praecepta: breve ac efficax per exempla.” (Hosszú és nehéz törvényekből, parancsolatokból tanulni: gyors és hatásos a példákban való tanulás.)

Így szólt Jézus a lábmosság után: „Példát adtam nektek, hogy amit én tettem, ti is tegyétek meg.”¹³ Amikor Jézus megkeresztelkedik a Jordán folyóban, János érzi, hogy Jézus keresztsége példaértékű. Meg is jegyzi: „Nekem van szükségem a te keresztségedre, és te jössz énhozzám?”¹⁴ Jézus megmagyarázza: „Hagyd el ezt most! Úgy illik, hogy teljesítsük mindazt, ami méltányos”.¹⁵ Jézus helyesli János ténykedését, és példájával mintegy felszólítja az embereket a bűnbánatra ill. annak külső szertartására. Példaértékű volt Jézus gondoskodása édesanyjáról, amikor a kereszten János apostol gondjaira bízta őt: „Nézd, ő a te anyád”.¹⁶

⁷ Lk 4,21

⁸ Mt 5,3

⁹ TAJDINA, József *Jézus a nevelő, A Jeromos esték keretében a Bibliaközpontban elhangzott előadás 2001. febr. 14. Budapest.*

¹⁰ Jn 1,38

¹¹ Lk 9,58

¹² PÁZMÁNY, Péter *A fiaknak istenes neveléséről, Tanulmány*

¹³ Jn 13,15

¹⁴ Mt 3,14

¹⁵ Mt 3,15

¹⁶ Jn 19,27

A család az individuális élet realizálásának egyik legjelentősebb területe a maga intimitásával. A családban a szokások, a kialakult hagyományok szabják meg a családtagok viszonyait. A család belső viszonyai és kapcsolatai igen nagy mértékben eltérnek az intézményekben kialakult kapcsolatoktól, hiszen a család a maga meghitt légkörével a családtagok legszemélyesebb kapcsolatainak színtere. A család minden külső hatásra a maga egészével reagál s ezért a külső ingerekre adott válasz is mindig a családi élet egészétől függ.¹⁷ Azt azonban szögezzük le, hogy egy ember formálódása és későbbi életútja nincs szilárdan eldöntve vagy megváltoztathatatlanul előírva. Minden embernek döntési szabadsága van, amit a szülői házzal és nevelői hatással szemben is érvényesíthet. De mindenekelőtt: Isten vezetése által egy teljesen más életpályára kerülhetünk.¹⁸

A jó nevelő szereti neveltjeit

a) A növendék szemében minden pedagógus, minden lelkész a lehetséges emberi magatartásformák, egyéniségek sajátos iskolája. Példaképpül szolgál, vagy egyszerűen vonz, közönyt idéz fel, vagy eltaszít, de sohasem marad hatás nélkül.

b) Aki emberekkel, ember-palántákkal foglalkozik, ismernie kell minden egyes személy lelki alkatát, életének történetét és jelenlegi problémáit. Bele kell éreznie magát neveltjének helyzetébe. Azaz empátiával kell rendelkeznie.

c) A jó nevelő irányában a nevelt személyekben kialakul a vágyó szeretet, hiszen érzik a ráutaltságukat. Ezt azonban éppen a nevelés útján tovább kell fejleszteni, nehogy személyiségromboló önzéssé fajuljon, ki kell alakítani az adakozó, áldozatokra kész szeretetet. Sík Sándor ezt így jellemzi: „A boldogság, amely nincs másutt, mint a szeretetben, nem abban áll elsősorban, hogy engem szeretnek, hanem abban, hogy nekem van kit szeretnem. Ez a lelke a szeretetnek.” Pál apostol Jézus szavaként idézi: „Nagyobb boldogság adni, mint kapni”.¹⁹

¹⁷ KOMLÓSI, Sándor, *Alapvető ismeretek a családról. In.: Családi életre nevelés.* Szerk. Komlós Sándor. Budapest. Nemzeti Tankönyvkiadó. 1995.

¹⁸ SCHAUDE, Otto *Pedagógiai felfedezések a Bibliában.* Evangélium Kiadó. Budapest. 2003., 32.p ISBN 963-9434-43-4

¹⁹ ApCsel 20,35

d) Empátiájáról tesz tanúságot Jézus, amikor:

– sír Lázár halálakor, és meg is jegyzik: „Nézzétek, mennyire szerette őt!”²⁰
 – beszél a jó pásztorról, aki elhagyja a 99 igazat, hogy megtalálja az elveszett századikat. És nem nyugszik, amíg meg nem találja. „Életemet adom a juhokért”²¹ – mondja.

– a csodálatos kenyérszaporítás előtt az embereket látva „megesett a szíve rajtuk, mert olyanok voltak, mint a pásztor nélküli juhok”.²²

– amikor Jairus leányát feltámasztotta, úgy megrendültek, hogy teljesen elfelejtkeztek arról, hogy a kislány éhes. Jézus figyelmeztette a szülőket arra, hogy adjanak neki enni. Ilyen kis dologra is odafigyelt.

– nem alázta meg Zakeust, aki eléggé nevetségesen hatott, amikor felmászott a fára. De nem vetette meg az utcanőt sem, habár környezete ezt tette.

Azok a kijelentések, amelyek Jézus szeretetét illusztrálják, mind alátámasztást nyernek élete példájában. Ő mondta Nikodémusnak: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött fiát adta oda, hogy mindaz, aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örökké éljen”²³. „Amint az Atya szeret engem, én is úgy szeretlek titeket”.²⁴ „Abból ismertük meg Isten szeretetét, hogy életét adta értünk”.²⁵ „Jöjjetek hozzám mind, akik fáradtak vagytok és terhet hordoztok, és én felüldítelek titeket”.²⁶

A Biblia minden lapját idézhetném, ha azt akarnám bizonyítani, hogy Jézus szerette az embereket. Jézus adakozó szeretete a teljes önfeláldozás fokáig jut: „Nagyobb szeretete senkinek sincs, mint aki életét adja oda barátaiért. Ti az én barátaim vagytok”²⁷ – mondja az utolsó vacsorán.

A zsidóságban, kezdettől fogva ismerték a gyermekvédelem emberséges elvét. Irányadó volt a zsidó vallás hívei számára, mint Istentől eredő tan, amelyet a Szentírás és a belőle táplálkozó hagyomány, minden tekintetben fontosnak és nélkülözhetetlennek tartott. Az a szellem, amely ezáltal a zsidóságban meghonosodott, gondoskodott arról, hogy

²⁰ Jn 11,35-36

²¹ Jn 10,16

²² Mk 6,34

²³ Jn 3,16

²⁴ Jn 15,9

²⁵ 1Jn 3,16

²⁶ Mt 11,28

²⁷ Jn 15,13

a gyermekvédelem törvényei ne csak elméletben létezzenek, hanem érvényesüljenek az életben. Fontosnak tartották, hogy e törvények jelen legyenek minden család életében.²⁸

A jó nevelő igazságos

Nagyon jól ismerjük a ránk bízottak igazság-érzékenységét. Ugyanakkor sokszor az emberi környezet diktálja cselekedeteinket. Emiatt nem egyszer szembekerülünk lelkiismeretünk szavával. Nem lehet kétség: Jézus mindenben a mennyei Atya akaratát követte szavával és cselekedeteivel.

a) Jézus nem részrehajló, és nincs tekintettel az előkelőségekre és a gazdagságra. Még ellenfelei is elismerik: *„Mester, tudjuk, igazmondó vagy és helyesen tanítasz. Az emberek személyére sem vagy tekintettel, hanem Isten útját az igazság szellemében tanítod”*.²⁹ Hányszor tesszük fel a kérdést: Mit szólnak az emberek? Elfog a félelem, hogy elmarasztalnak, barátaink kizárnak a körükből, vagy rossz véleménnyel lesznek rólam, ha az igazságot képviselem, és bátran kiállok mellette.

b) Simon farizeus házában Jézus finoman rendreutasítja a figyelmetlen és udvariatlan házigazdát, amikor az lenézi azt a nőt, aki könnyeivel öntözi az ő lábát. *„Házadba jöttem, de lábamra vizet nem adtál. Ez viszont könnyeivel öntözte és hajával törölte meg lábamat”*.³⁰

c) Amikor pedig törbe akarják csalni azzal a kérdéssel, hogy: *„Szabad-e adót fizetni a császárnak vagy sem”*, nem elfogult népe iránt, hanem az igazságot mondja ki: *„Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené”*.³¹

d) Kilátásba helyezi a szigorú igazságosságát: *„Az Emberfia ugyanis el fog jönni angyalaival Atyja dicsőségében és akkor megfizet mindenkinek tetteihez mérten”*³² Jobbjára állítja a jókat, baljára a gonoszokat.

A személy tekintélyének is nagy szerepe van a nevelésben

Ma szívesen nevelünk „partnerségre”. Jelszó az egyenlőség. A szükséges és megkövetelt tisztelet hiányzik. Nevelési szempontból szólni kell

²⁸ BERNSTEIN, Béla *Gyermekvédelem a zsinagógában*. Budapest. 1911.

²⁹ Lk 20,21

³⁰ Lk 7,44

³¹ Lk 20,25

³² Mt 16,27

arról, hogy gyermekeink tanulják meg azt a szükséges tiszteletadást, ami egyrészt helyénvaló a tekintélyesek és feljebbvalók iránt, másrészt pedig ez megteremti a jó és udvarias viselkedés légkörét is.³³

a) Tekintélyen értjük általában az irányítás elismerését, esetenként az irányításhoz szükséges hatalom birtoklását is. A tekintély (auctoritas) két személy akaratának egymáshoz való viszonya. Olyan viszony ez, amelynek lényege nem az, hogy a hallgatóság egyszer vagy ismételten aláveti magát a nevelő akaratának, hanem abban áll, hogy a rá hallgató emberek tartósan sajátjukként fogadják el a nevelő akaratát. A tekintély alapja lehet testi fölény, gazdasági fölény, szellemi és erkölcsi fölény. Személyi tekintélynek mondjuk azt a tekintélyt, amely egyéni tulajdonságon alapszik; hivatali, amikor bizonyos szerepkör betöltéséhez fűződik.

b) Jézus tekintélyét vizsgálva nem beszélhetünk hivatali tekintélyről, mert ő semmilyen köztisztvisletben álló párthoz, semmilyen társasághoz, mint pl. farizeusokhoz, írástudókhoz vagy szadduceusokhoz nem tartozott. Jézus személyiségvonásai értéket képviseltek az emberek előtt, vagyis tekintélyt személyi tekintélynek nevezhetjük. Ugyanakkor azt is meg kell állapítanunk, hogy isteni hatalma is közrejátszott abban, hogy a nép követte. *„úgy tanította őket, mint akinek hatalma van, nem pedig úgy, mint az írástudók”*³⁴ Tekintélye irracionálisan nagy volt. Érezhető volt, hogy tekintélyének eredete nem a tudásban, sem származásában, de még kapcsolataiban sem volt található. Egyszerűen érezhető volt, hogy a tekintélye természetfölötti eredetű. *„De az Atya is, aki elküldött engem, bizonyosságot tett rólam”* – mondta a zsidóknak.³⁵

c) Csodái, tanításának nagyszerűsége, emberisége hozzájárult ahhoz, hogy az emberek felnézzenek rá. Egy törvénytudó farizeus és írástudó sem merte kimondani azt, amit Jézus mondott a bűnösöknek: *„megbocsáttattak bűneid”*.³⁶ Jézus szavai a bűnös kétségeit eloszlatták, és biztos lehetett abban, hogy Isten nem kéri tőle számon bűnös tetteit, valóban megbocsátott. Megtisztulva kezdetett új életet.

³³ SCHAUDE, Otto *Pedagógiai felfedezések a Bibliában*. Evangélium Kiadó. Budapest. 2003. 60. p. ISBN 963-9434-43-4

³⁴ Mk 1,22

³⁵ Jn 5,37

³⁶ Mt 9,2

d) A názáretiek viszont, mivel ismerték szüleit, ismerték rokonságát és egyszerűségét, ezért lenézték, sőt ki akarták végezni, mert nem voltak képesek elfogadni azt az embert, aki nagyobb náluk, akinek tudását, hatalmát nem tudták önmaguknak megmagyarázni.

e) Tisztelnünk kell vitapartnereinket. Gondoljunk csak arra, amikor Jézus a házasság felbonthatatlanságáról beszélt. Habár tanítványai ellenvéleményen voltak és hivatkoztak Mózes tekintélyére: „Miért parancsolta hát Mózes a válólevéllel történő elbocsátást?” – mondták. Jézus válaszolt, de érvei nem hatották meg hallgatóit. Sőt azt mondták: *„Ha ilyen a férfi helyzete az asszonnyal, akkor nem jó megházasodni”*.³⁷ Jézus nem torkolja le őket, hanem kijelenti, hogy *„Nem mindenki képes elfogadni ezt a beszédet, csak az, akinek megadatott”*.³⁸

f) Jézus tekintélyét nem veszélyeztetik azok a viták, amelyek során tisztázódnak a fogalmak és Jézus elgondolásai. Nem kényszeríti rá hallgatóira saját megközelítési módját, hiszen az adott célt többféle képpen el lehet érni. Megtérés, bűnbánat, gyógyulás, önkéntes szegénység, a szeretetnek sokféle megnyilvánulása, egyaránt elvezetnek Isten országába.

Jézus egyéniségére jellemző a kiegyensúlyozottság

A legtartósabb sikereket a nevelésben azok érik el, akik éreztetik gyermekeikkel: bennük van az erő, hogy megbecsült és hasznos embereké váljanak.³⁹

a) Juvenalis mondja: „Maxima reverentia puero.” Vagyis a gyermeknek meg kell adni a legnagyobb tiszteletet. Jézus keményen beszél arról az emberről, aki egy gyermeket megbotráncoztat, vagyis bűnre vezet. *„Aki pedig megbotráncoztat egyet e kicsinyek közül, akik hisznek bennem, jobb annak, ha malomkövet kötnek a nyakába, és a tenger mélyébe vetik”*.⁴⁰ Ebből látszik, hogy mennyire tisztelte és féltette a kisgyermeket.

b) Jézus azonban nemcsak a gyermekeknek adta meg a tiszteletet, hanem felnőtt hallgatóinak is.

³⁷ Mt 19,10

³⁸ Mt 19,11

³⁹ WHITE, Ellen, G., Gyermeknevelés, Bibliaiskolák Közössége, Budapest. 2003. 151. p. ISBN 963-7427-85-6

⁴⁰ Mt 18,6

– Megdicsérte a pogány századost hitéért, aki szavaival óriási bizalmat mutatott az Úr Jézus iránt. „*senkiben sem találtam ilyen nagy hitet Izráelben*”⁴¹ mondta.

– Tisztelte árulójának szabad akaratát, habár fájt neki, hogy nem tudta letéríteni hamis útról. „*Amit tenni szándékozol, tedd meg hamar!*”⁴² – szavakkal küldte el. És nem leplezte le az egész asztaltársaság előtt. Talán ez az igazán emberi magatartás döbbsentette meg Júdást, és ezért dobta vissza az áruló pénzt.

Fontos a hangnem a nyelvezet és stílus

A nyelv csodálatos és izgalmas eszköz, amellyel Istent és embertársainkat szolgálhatjuk. Arra hívtunk el, hogy a keresztény közösség építése érdekében használjuk.⁴³

a) A nyelv adományának helyes ápolása és használata a keresztényi tevékenység minden ágazatára kiterjed: az otthonra éppúgy, mint az egymással való érintkezésünkre. Különösen jelentős ez, ha mint nevelő állok neveltjeim elé.

b) Az ember szavai, bensőjének vetületei. Amikor valaki kinyitja a száját, véleményt alkot bármiről, sok mindent elárul jelleméről, felfogásáról és életstílusáról. Ha a pedagógus finoman szól a gyermekekhez, ha türelmet tud tanúsítani akkor, amikor feszült a légkör, akkor a gyermekek visszafogottabbak lesznek. Minden nevelőt, pedagógust, lelkészt meg kellene tanítani arra, hogy kellemes hangon beszéljen. Tiszta és tökéletes nyelvezetet használjon, továbbá szívélyes és udvarias szavakat. Minden egyes család, minden nevelői közösség és egyén kötelessége, hogy útját állja a romlott beszédnek. A gyermekek már a legkisebb korukban tanulják meg, hogy szüleikhez és egymáshoz tisztelettel beszéljenek. Meg kellene fogadni Pál apostol tanácsát, aki azt írja a kolosszeieknek: „*Beszédek legyen mindenkor kedves, sóval fűszerezett, hogy így mindenkinek helyesen tudjatok felelni*”⁴⁴

⁴¹ Mt 8,10

⁴² Jn 13,27

⁴³ HARRO Van Brummelen *Istennel az osztályteremben*, Keresztény Alapítvány, Budapest. 1996. 106. p. ISBN 1-55011-085-3

⁴⁴ Kol 4,6

c) Ilyen lehetett Jézus beszéde is, hiszen Jézus szavairól az elfogatására kiküldött szolgák így nyilatkoznak: „*Ember még így soha nem beszélt, ahogyan ő*”.⁴⁵ Milyen lehetett Jézus hangja, hanghordozása, amikor az élet elesettjeihez szólt? Hiszen ő vallja: „*Irgalmasságot akarok, és nem áldozatot, mert nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket*”.⁴⁶ A 38 éve beteg emberhez, a tetőről leereszkedő bénához, a jobb latorhoz vagy a lábát könnyeivel öntöző nőhöz az irgalmasság hangján tudott szólni, amely felemelte őket, de ugyanakkor kemény hangot használt, amikor a bűneikben megrögzött, gőgös farizeusokhoz szólt. Amikor pedig szükségét látta a botránykeltésnek, hogy rá figyeljenek a pénzükkel és árujukkal foglalatostkodó kereskedők, akkor ostort is tudott fonní, és kemény csapásokkal hajtotta ki őket a templomból. A halk szó, a csendes figyelmeztetés bizony hatástalan lett volna abban az esetben.

d) Beszéde bölcs volt, logikus, természetfölötti tekintélyt sugárzó, de sokszor fenyegető. Amikor pedig azt mondja, hogy „Ki vádolhat engem bűnről?” – akkor ez a kijelentés természetfölötti tekintélyre utal.

– Bölcs, amikor felállítja az arany szabályt: „*Amilyen mértékkel mérétek, olyanl mérnek nektek, sőt ráadást is adnak*”.⁴⁷

– Következtető és elgondolkodtató volt a beszéde, pl. amikor azt mondta: „*Mert ahol a kincséd van, ott lesz a szíved is*”.⁴⁸ Ki más merte volna mondani Jézus idejében az ország-világ előtt nagy tekintélynek örvendő farizeusoknak: „*Jaj nektek, képmutató írástudók és farizeusok*”.⁴⁹ Használta a képes beszédet, az allegóriát, a megszemélyesítést, a hasonlatot annak érdekében, hogy szavait a legegyszerűbb hallgatói is megértsek.

– Alapvető pedagógiai elv, hogy figyelembe kell vennünk hallgatóink gondolkodásmódját, szókincsét és gondolatfűzését. Minél primitívebbek azok, akikhez szól, annál inkább kell alkalmaznia az egyszerű kifejezéseket, konkrét történeteket, amelyekből levonhatják a tanulságot.

Az értelmileg fejlettebb hallgatóság már tud absztrahálni és az elvont fogalmakat is megérti. Meg lehet figyelni, hogy Jézus hogyan beszélt az írástudó farizeussal és hogyan az egyszerű, tanulatlan halászokkal és

⁴⁵ Jn 7,46

⁴⁶ Mt 9,13b

⁴⁷ Mk 4,24

⁴⁸ Mt 6,21

⁴⁹ Mt 23,13kk

földművesekkel. Pl. mennyire más a stílusa, amikor a főembereknek bizonyítja, hogy ő egy az Atyával, és egészen másként beszél a néphez, akik főleg példák és hasonlatok által értenek meg egy-egy igazságot.

Jézus kapcsolata a rábízottakkal

1. A kisgyermekek valamit megéreztek abból a szeretetből, amit Jézus tanított. A gyermek csodálatos érzéssel bír. Mi felnőttek sajnós elvesztettük ezt az érzéket, mert igen sokat csalódtunk már az emberekben. A gyermek nyomban meglátja a felnőtt szemében, hogy őt szereti, vagy sem? El bírja-e őt viselni, vagy teher? Le tud-e hajolni hozzá a felnőtt, vagy lenézi, lekicsinyli őt? Tud-e hozzá szépen szólni, vagy gorombásodik-e vele?

a) Amikor gyermekek keresik fel, amikor édesanyák viszik gyermekeiket Jézushoz, hogy rájuk tegye a kezét, hogy megáldja őket, ez a gyermeki bizalom indítja őket, hogy hozzá siessenek. *„Engedjétek hozzám jönni a kisgyermekeket, és ne tiltsátok el tőlem őket, mert ilyeneké az Isten országa”*⁵⁰ – adja ki a parancsot azoknak a tanítványoknak, akik el akarják utasítani őket.

A családtagok közötti békés, harmonikus viszony, elsődleges jelentőséggel bír. Legfontosabb a „salom bájit”, a „házi béke” megteremtése. A zsidó hagyomány szerint a házasság egyik legfőbb célja az utódok biztosítása. A zsidó törvények és a hagyomány a szexuális viszonyt a házasságon belülre korlátozzák.⁵¹

Ma a felnőttek, sőt a szülők is, igen gyakran a tanítványok magatartását követik. Elutasítják a gyermekeket. „Hagyjál békén, nem érek rá!”, „Ne zavarj, amikor annyi munkám van!”, „Ne szólj bele, nem értesz te ehhez!” – ugye, ismerősek ezek a mondatok? Jézus pedagógiájában a gyermekek fontosak. Velük a maguk szintjén foglalkozni kell. Nekik is lehetnek problémáik, nemcsak a felnőtteknek. Őket is meg kell hallgatni.

Az egyistenhit, a közös szokások és a hagyomány köteléke tartják össze a családot. Ha valaki betér a zsidó vallásba, ő is a „szellemi

⁵⁰ Mk 10, 14

⁵¹ DONIN, Hayim Halevi, *Zsidónak lenni...* Budapest. Interart Stúdió. 1991. ISBN 9638035269

örökség” teljes jogú tagjává válik. A zsidósághoz való tartozás egy sajátos életformát is jelent.

b) Majd tovább olvasva ezt az evangéliumi részt, ezt találjuk: „*Ekkor átölelte és kezét rájuk téve megáldotta őket.*”⁵² Ezekben a szavakban benne van minden, ahogyan Jézus viszonyult a gyermekekhez. „Átölelte” ill. „*ölébe vevé azokat*”,⁵³ vagyis kimutatta szeretetét irántuk. Bizalmat ébresztett a kicsinyekben. Ha valaki tudta, akkor ő igen, hogy a gyermek csak a szeretet légkörében tud egészségesen fejlődni. A gyermek iránti szeretet kifejezése az érintés. Ölébe venni annyit jelent, hogy: „Fontos vagy számomra, átölellek, érezd magadat nálam biztonságban.”

Bárcsak a szülők és nevelők olyan fontosnak tartanak a gyermek nevelésében a testi kontaktust, mint ahogy erre Jézus példát adott. Teológus koromban a spirituális atya óvva intett bennünket attól, hogy a gyermeket megérintsük. Talán féltett, hogy nehogy ferde hajlam alakuljon ki bennünk. „Ne magukhoz, hanem Jézushoz vezessék a gyermekeket” – mondta. Ez igaz, de egy simogatás a kisgyermek fején vagy egy kamasz gyerek oldalba-bökése igen sokat jelent a gyerek számára. A személytelen nevelés fából vaskarika. Olyan, mint a semleges nevelés, ami nem létezik.

c) „*kezét rájuk téve megáldotta őket.*”⁵⁴ Megáldani annyit jelent, hogy Isten oltalmába helyezni. Rátenni a kezét a másikra, annyit tesz, hogy birtokomban vagy. Jézus joggal teszi rá a kezét a gyermek fejére, mert ilyeneké a mennyek országa. Ők Istenéi. Amikor a szülő, Jézustól megtanulva kis keresztet rajzol a gyermeke fejére, tudatosítja magában és gyermekében, hogy ő Isten tulajdona, gyermeke, ő a mennyek országának örököse.

2. A gazdag ifjúval való kapcsolata már egészen más. Az Isten egy bizonyos korban élethivatást ad az embernek. Nemcsak a házastárs megválasztásában van döntő szerepe annak, hogy felismerje az ember, mi az Isten akarata, hanem az élethivatás megválasztásában is. „*Jézus miután rátekintett, megkedvelte*”⁵⁵ a gazdag ifjút. Hogyne szerette volna

⁵² Mk 10,16

⁵³ Mk 10,16 Károli fordítás

⁵⁴ Mk 10,16

⁵⁵ Mk 10,21

meg, amikor a tízparancsolat törvényeit megtartotta „gyermekkorától.” Micsoda tisztalelkűség sugározhatott ebből az ifjúból! Jézus meghívja az Isten országának szolgálatába. Papi hivatást szán neki. A másokért való élethez hozzátartozik az önzetlen lemondás. *„menj, add el, amid van, és oszd szét a szegények között, akkor kincsed lesz a mennyben; azután jöjj, és kövess engem”.*⁵⁶ A Károli fordítás hozzáteszi: *„felvén a keresztet”.* Jézus, mint jó pedagógus az ifjú elé állítja a célt: *„kincsed lesz a mennyben”,* kijelöli az eszközt: *„vedd föl a keresztet!”,* és az utat is megmutatja: *„kövess engem!”*

3. A felnőttekkel való kapcsolatát meghatározza az emberek egyénisége. Jézus igen jó pedagógus, aki tudta, hogyan kell szólni a szangvinikus Péterhez, a melankólikus Jánoshoz, a flegmatikus Tamáshoz.

a) A csónakból kiugró és vízen járni szándékozó Pétert megintti: *„Te kicsinyhitű, miért kételkedtél?”*⁵⁷ Amikor pedig dicsekszik, és fogadkozik: *„Életem adom érted”,* lehűti: *„Bizony mondom neked, mire a kakas megszólal, háromszor tagadsz meg engem”.*⁵⁸ Péterhez, amikor szól, akkor elég keményen szól, úgy is mondhatnám, hogy nyersen, mert tudja, hogy szangvinikus. Péter nem tud megsértődni, de amikor Jézus azon határozatára, hogy Betániába fognak menni, és erre Tamás megjegyezte: *„Menjünk mi is, haljunk meg vele együtt”,*⁵⁹ akkor Jézus nem reflektál és nem mondja, hogy *„ti akartok velem meghalni?”* Hiszen elfogatásomkor elmenekültök, és te Tamás a feltámadásomban sem fogsz hinni. “Ismerte Tamás érzékeny lelki világát, és nem akarta őt megbántatni.

Továbbá a melankólikus, érzelemdús Jánosra bízza édesanyját. Ő Jézus keblére hajolhatott az utolsó vacsorán, és neki volt bátorsága megkérdezni, hogy ki az áruló. Jánost nem utasítja el, mert tudta, hogy mi lakozik az emberben, vagyis ismerte a mély érzésű apostolát, akihez egészen másképpen szólt, mint pl. Péterhez, aki „nem szívta mellre” Jézus keményebb kijelentéseit.

b) Odafigyel hallgatóságára és példabeszédeit a szakmájukhoz igazítja, vagyis ami valóban érdekli őket. Halászat, pásztorság, föld-

⁵⁶ Mk 10,21

⁵⁷ Mt 14,31

⁵⁸ Jn 13,38

⁵⁹ Jn 11,16

művesség, kereskedés, amelyből veszi példabeszédeit attól függően, hogy kikhez szól. Így sokkal inkább számíthat a hallgatóság érdeklődésére.

4. A nevelők egységes eljárása igen fontos a nevelés terén.

a) Vagyis az édesanyának soha nem szabad kritizálni a gyermeke előtt az édesapa nevelési eljárását. Pl. hogy miért büntette, vagy miért így büntette meg a gyermeket. Főleg a nagyszülők hajlamosak arra, hogy a gyermeket felmentsék a szülők szigorú intézkedése alól. Lehet a nagyszülőknek kifogásuk bizonyos eljárás ellen, de ellenkező véleményüket soha nem szabad a gyermek előtt kifejezniük! Egyik tekintélyét nem járathatja le a másik.

Az apák a fiaiknak, az anyák a lányaiknak szóban adták át tudásukat, beszélgettek a törvényről, amely az Isten helyes tiszteletéről, a férfi és női szerepeken át az egész életet érintette.⁶⁰ A régiek szerint elegendő volt tisztelni a szülőket ahhoz, hogy a családban a megfelelő viszonyok uralkodjanak; ennél többre nem volt szükség.⁶¹ A Tóra azt akarja hangsúlyozni, hogy a szülők iránti tisztelet ugyanolyan megítélés alá esik, mint az Isten tisztelete. A bölcsek szerint ez azért van így, mert abban, hogy létezőnk, hárman részesek: az anya, az apa és az Isten. A zsidó hagyomány szerint, ahol az édesanya, vagy édesapa ülni vagy állni szokott, azt a helyet a gyermekeknek nem szabad elfoglalniuk. Ha a gyermek látja, hogy az apja nem a Tóra szerint cselekszik, a gyermek nem figyelmeztetheti őt, de utalhat rá. A szülő-tiszteletről szól az a zsidó példázat, amely elmeséli, hogy az édesapa alszik és a párnája alatt van a boltjának a kulcsa. Ha vevő érkezik, akkor nem szabad őt felébreszteni, még akkor sem, ha nagy haszontól esik el. Viszont a gyermeke köteles abban az esetben felébreszteni őt, ha valamilyen örömtől maradna le.⁶² Az apák gyermekeiknek a Rút könyvéből a házi és a társas erényeket, az Énekek énekéből, a tiszta erkölcsi szeretetet és a hűség példáját, a Zsoltárok könyvéből,

⁶⁰ PAPP, László *Nevelés a Szentírásban*. In.: A Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kara. Tudományos Diákköri Közleményei, 3. Válogatás a 2003–2005. évi dolgozatokból. Miskolc. 2006.

⁶¹ LÖWY, Tamás *A bölcstől a koporsóig, a zsidó élet hétköznapijai*. In.: Deutsch Róbert és tsai: *Halljad Izrael. A zsidó vallás alapjai*. Budapest. MIOK. 1990.

⁶² BERNSTEIN, Béla, *Gyermekevédelem a zsinagógában*. Budapest. 1911.

a hit szükségességét és erejét, a Jób könyvéből, a bölcelet alapjait, a Példabeszédek könyvéből, a lélektani igazságokat tanították.⁶³

b) Jézus többször is kifejtette, hogy: „*Én és az Atya egy vagyunk*”.⁶⁴ „*Atyám nevében végzett cselekedeteim tanúskodnak mellettem*”.⁶⁵ „*Ha nem az én Atyám cselekedeteit teszem, ne higgyetek nekem*”.⁶⁶ Tehát teljes egység volt az Atya és a Fiú között. Jézus minden intézkedése, véleménye, sőt gondolata egyezett az Atya szándékával. „*Az én eledelem az, hogy teljesítem annak akaratát, aki elküldött engem, és bevégezzem az ő munkáját*”.⁶⁷

Befejezés

Igazi tanító, Jézus Krisztus számára alkalmas eszköz az, aki a legintenzívebb tanítószolgálatban forgolódva is Krisztus aláztos tanítványának vallja magát. Az alázt azonban nem valamiféle kegyes hangulat, vagy kegyeskedő, álszent magatartás, hanem komoly odaszánás, ami tanulást igényel: rendszeres és módszeres tanulást a tanító részéről is. Isten gyermekeinek tanítója: tanítva tanuló és tanulva tanító keresztény ember. Nem lehet kész, befejezett személy, hanem folyton fejlődő, előrehaladó ember, akinek egyre inkább gazdagodnia kell a kegyelmi ajándékokban, ha gazdagítani akar! Jézus Krisztus erre saját példáját adta, megkövetelte tanítványaitól is.

Arra kell törekednünk, hogy a család legyen az első és legfontosabb az életükben, azt ne áldozzuk fel semmiféle földi előnyért. Élünk családi lelki közösségben, a Biblia útmutatásait naponként vegyük figyelembe, hogy annak áldása átsugározzék gyermekeinkre is.

A zsidó szülők soha nem éltek vissza jogukkal, és inkább követték azt a héber közmondást, hogy „a gyermeket, ha bal kezeddal eltaszítod magadtól, a jobbal azonnal szorítsd magadhoz”.⁶⁸

⁶³ BOGNÁR, László *Az ózsidó iskola nemzeti nevelése. In.: Új Pedagógiai Szemle.* Budapest. 1991/11.sz.

⁶⁴ Jn 10,30

⁶⁵ Jn 10,25

⁶⁶ Jn 10,37

⁶⁷ Jn 4,34

⁶⁸ BETTELHEIM, Bruno *Az elég jó szülő. Könyv a gyermeknevelésről.* Budapest. Gondolat Kiadó. 1994. ISBN: 9789639303768

Törekedjünk arra, hogy Jézus tanítványai lehessünk, mert akkor lesz nevelőmunkánk eredményes és gyermekeinket is Jézus követésére vezethetjük el. Akkor sok örömet fogunk megtapasztalni gyermekeik életében. Kövessük azért Jézus életét és tanításait, hogy ezt a szent célt elérhessük. Adja a mi Mindenható Istenünk, hogy hazánkban egyre több Isten Lelke által vezérelt családi közösség jöjjön létre!